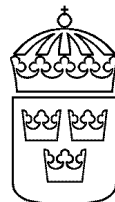

Näringsutskottets yttrande

1999/2000:NU3y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen
under år 1999

1999/2000
NU3y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att avge yttrande över skrivelse 1999/2000:60 med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 1999 jämte motioner, i de delar som berör näringsutskottets beredningsområde. Aktuella yrkanden återfinns i motion 1999/2000:U14 (yrk. 4 och 5), som är väckt med anledning av skrivelsen, samt i motionerna 1999/2000:U503 (yrk. 3, 4 och 6), 1999/2000:U512 (yrk. 12) och 1999/2000:U803 (yrk. 4) från allmänna motionstiden.

Näringsutskottets yttrande omfattar även ett antal andra motionsyrkanden från allmänna motionstiden, vilka hänvisats till näringsutskottet. Under förutsättning av utrikesutskottets medgivande överlämnas dessa yrkanden till utrikesutskottet tillsammans med yttrandet. De berörda yrkandena finns i följande motioner: 1999/2000:U512 (yrk. 13), 1999/2000:U513 (yrk. 7, 8 och 21) och 1999/2000:N254.

Näringsutskottet avstyrker de här aktuella motionsyrkandena, förutom ett yrkande om avveckling av EU:s handelshinder. Tre avvikande meningar (m, kd, fp; c, mp; mp) har avgivits.

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under år 1999 i enlighet med 10 kap. 1 § riksdagsordningen. Skrivelsen behandlar Europeiska unionens övergripande utveckling, det ekonomiska och sociala samarbetet, unionens förbindelse med omvärlden, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

Motionerna

Den motion som väckts *med anledning av skrivelse 1999/2000:60* och som behandlas här är

1999/2000:U14 av Marianne Samuelsson och Yvonne Rowaida (mp) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en redogörelse för de satsningar som genomförts för att stärka de förnybara energikällornas ställning på den europeiska marknaden,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en redogörelse för de satsningar som genomförts i Sverige för energieffektiviseringar finansierade med EU-medel.

De motioner som väckts *under allmänna motionstiden* och som behandlas här är följande:

1999/2000:U503 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik och riktlinjer för EU:s struktur- och regionalpolitik,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige inom EU bör verka för en regelrevision,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att EU bör verka för en union för företagande och arbete.

1999/2000:U512 av Marianne Andersson m.fl. (c) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om principen om ömsesidigt erkännande,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en energipolitisk samverkan.

1999/2000:U513 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att motverka EU:s detaljreglering av varor,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att den inre marknads mål om fri rörlighet för varor och ohämmad ekonomisk tillväxt ersätts med sociala och miljömässiga mål,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att verka för att EU:s forskningsprogram vad gäller energifrågor helt inriktas på forskning och utveckling kring förnybara energikällor i stället för forskning kring kärnkraft.

1999/2000:U803 av Göran Lennmarker m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om EU:s restriktioner för import av teko- och jordbruksprodukter.

1999/2000:N254 av Jan-Evert Rådström och Ola Karlsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skyndsamt vidta åtgärder mot olika typer av handelshinder i EU.

Näringsutskottet

Inledning

Hösten 1999 tillsatte näringsutskottet fyra arbetsgrupper för fördjupad bevakning av EU-frågorna med vardera fem–sex ledamöter från partierna samt en sekreterare från utskottskansliet. Följande bevakningsområden har prioriterats: regionalpolitik, energi, industri och inre marknaden. I skrivelsen återfinns under flera avsnitt frågor inom näringsutskottets (och de fyra nämnda gruppernas) beredningsområde: metoder att minska tekniska handelshinder, turism, näringspolitik, energipolitik, EU:s regional- och strukturpolitik och inre marknads utveckling. Det som sägs i skrivelsen under några av dessa avsnitt har alltså varit föremål för en mer omfattande bevakning från näringsutskottets sida. Näringsutskottet har dock inte funnit anledning att i detta sammanhang, som en följd av utskottets mer fördjupade bevakning, redovisa några ställningstaganden i dessa delar med utgångspunkt från regeringens skrivelse.

De sakfrågor som näringsutskottet valt att uppmärksamma i yttrandet är därmed uteslutande föranledda av de aktuella motionsyrkandena. Dessa omfattar frågor om den inre marknads utveckling, EU:s handelshinder, utvecklingen av förnybara energikällor samt struktur- och regionalstöd.

Den inre marknads utveckling

Motionerna

Moderata samlingspartiet anför i motion 1999/2000:U503 att medlemsländerna bör uppmanas att systematiskt granska sina nationella regelverk för att undanröja hinder för konkurrens. Även EU:s eget regelverk måste genomgå en motsvarande analys. Motionärerna föreslår därför att ett nytt gemenskapsorgan, en regelrevision, skall inrättas med uppgift att systematiskt granska och analysera gamla och nya gemensamma och nationella regler. Syftet är främst att undanröja onödiga och ålderdomliga regleringar. Motionärerna framhåller att det är särskilt viktigt att snedvridande regler och subventioner tas bort i samband med att EU får nya medlemmar i Central- och Östeuropa.

Motionärerna erinrar också om att arbetstagarnas trygghet i den traditionella europeiska modellen har byggts på regler som styr anställning och friställande. Dessa regler har delvis varit kontraproduktiva. Tryggheten måste i stället, menar motionärerna, komma genom ett rikt utbud av individuella anställningsmöjligheter av olika slag. För detta krävs en union där företag kan skapas och växa. Genom att fortsätta fördjupningen av den inre marknaden och genom att avreglera kvarvarande nationella hinder och monopol kommer svårigheterna att undanröjas för företagen.

I motion 1999/2000:U512 (c) anför motionärerna att principen om ömsesidigt erkännande, dvs. att en vara som är godkänd i ett land fritt skall få exporteras, inte får snedvrida konkurrensen och pressa mer ambitiösa medlemsländer att sänka sina skyddsnivåer.

I motion 1999/2000:U513 (mp) sägs att den inre marknaden är allt annat än fri. För att underlätta konkurrensen harmoniseras och standardiseras varu-

utbudet. Det innebär att det blir lättare att sälja en och samma produkt inom hela unionen, men det sker till priset av en reducerad mångfald. Motionärerna framhåller därför att EU:s detaljreglering av varor måste motverkas samtidigt som den inre marknadens mål om fri rörlighet för varor och ohämmad ekonomisk tillväxt ersätts med sociala och miljömässiga mål.

I motion 1999/2000:N254 (m) är motionärerna kritiska till en bestämmelse i den tyska skattelagen som föreskriver att preliminärskatt skall erläggas vid gränsöverskridande verksamhet. Den svenska regeringen bör, anför motionärerna, med kraft driva frågan om att ta bort olika typer av handelshinder inom EU.

Skrivelsen

I skrivelsen (s. 63 f.) redovisas den inre marknadens utveckling. Regeringen konstaterar att den nödvändiga lagstiftningen för den inre marknadens funktion nu till stor del kan sägas vara på plats, varför ansträngningarna alltmer har kommit att riktas mot tillämpningen av de gemensamma reglerna. Att förvalta den inre marknaden och att därigenom åstadkomma en ökad marknadsintegration samt effektivitet är en ständigt pågående process, sägs det. Med detta nya synsätt som utgångspunkt presenterade EG-kommissionen i november 1999 sin nya strategi för den inre marknaden. Strategin utgör en omfattande förteckning över vad EG-kommissionen avser att arbeta med, däribland förslag till lagstiftning samt andra initiativ på den inre marknadens område.

Till skillnad från handlingsplanen innehåller den nya strategin inte något slutdatum. EU skall i stället förverkliga ett antal långsiktiga målsättningar för den inre marknaden under en period av fem år. De fyra långsiktiga strategiska målen som identifierats skall bidra till att

- öka medborgarnas livskvalitet,
- effektivisera produkt- och kapitalmarknaderna,
- förbättra villkoren för näringslivet,
- tillvarata fördelarna med den inre marknaden ur ett globalt perspektiv.

Åtgärderna har utformats med sikte på de närmaste 18 månaderna, med halvårsvisa angivelser om när varje individuell åtgärd skall vara genomförd. De målinriktade åtgärderna skall revideras genom en årlig ”inre marknads-cykel”, grundad på en övervakning och en årlig översyn av hur långt arbetet kommit.

I skrivelsen nämns att arbetet med de ekonomiska reformerna på produkt- och kapitalmarknaderna, den s.k. Cardiffprocessen, utgör ett viktigt instrument för att belysa brister i den inre marknadens funktionssätt. Den svenska nationella rapporten pekade bl.a. på en ofullständig harmonisering av standarder och regelverk, krångliga regler för och dålig kunskap om offentlig upphandling samt en bristande tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande som faktorer som håller tillbaka den inre marknadens stora potential.

Vidare framhålls det att när medlemsstaterna genomför gemensamma regler är det viktigt att det sker i tid och på rätt sätt. Väl genomförda skall reg-

lerna tillämpas på ett likartat sätt; först då skapas en effektiv inre marknad där konsumenter och företag fullt ut kan utnyttja sina rättigheter. Mot bakgrund av de brister som finns på lagstiftningsområdet i EU bedriver EG-kommissionen sedan en tid tillbaka ett arbete med att effektivisera och förbättra det gemensamma regelverket. Arbetet skall presenteras i en årlig rapport till Europeiska rådet. Rapporten skall bl.a. ta upp det ökade politiska intresset för arbetet med att göra lagstiftningen tydligare, enklare och mer tillgänglig.

I skrivelsen redovisas också behovet av att utvärdera EU:s regelförenklingsinitiativ, det s.k. SLIM-programmet. EG-kommissionen har under hösten 1999 arbetat med en översyn av de tre första omgångarna av programmet, dvs. SLIM I-SLIM III. Den fjärde SLIM-omgången, som har granskat lagstiftningssituationen gällande förpackningars volym och vikt, klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen samt bolagsrätt, avslutades under år 1999. EG-kommissionen presenterade vid rådets möte i december 1999 en rapport om resultatet av arbetet inom SLIM IV.

Sverige har varit positivt till arbetet i SLIM-grupperna, framhålls det i skrivelsen. Sverige har i samband med översynen av de tre första SLIM-omgångarna vidhållit inställningen att arbetet måste koncentreras på ekonomiskt viktiga områden samt leda fram till verkligt konkreta resultat.

Under år 1999 använde sig EG-kommissionen för tredje gången av s.k. företagspaneler för att testa utkast till nya regler. Testpanelerna, som består av företag i medlemsstaterna, skall inom tre veckor svara på ett frågeformulär där de tar ställning till vilka anpassningskostnader och administrativa bördor som kan bli följden av ett lagförslag. Sverige deltog med 117 företag i den tredje förfrågningsen som behandlade ett direktiv om elektriskt och elektroniskt avfall. En sammanställning från EG-kommissionen visar att 35 % av företagspanelerna svarade på enkäten. Av de svenska företagen deltog 23 % enligt samma utvärdering.

Amsterdamfördraget fördragsfäste målet om hållbar utveckling. Miljö och hållbar utveckling skall integreras i unionens alla verksamhetsområden, i syfte att uppnå hållbar utveckling.

Vidare sägs det i skrivelsen att stats- och regeringscheferna i Cardiff år 1998 enades om att arbetet med att integrera miljö och hållbar utveckling i unionens samtliga politikområden skall konkretiseras och intensifieras. Sammanlagt har nio politikområden hittills pekats ut där miljöhänsyn och hållbar utveckling skall integreras inom respektive verksamhetsområden.

För att nå målet att kunna balansera integreringen av miljö och hållbar utveckling med social och ekonomisk utveckling lyfts de positiva synergier mellan de olika områdena fram som en viktig förutsättning. Befintliga informationsprocedurer skall användas i större utsträckning liksom den redan existerande resultattavlan. Särskilt fokuseras de små och medelstora företagens situation. Rapporten har avgränsats till att omfatta varor och inte tjänster i detta första steg och att beakta det arbete som pågår i andra råd. Vidare anges i rapporten vilken framgång som hittills uppnåtts, och vilka steg som tagits beskrivs. Det gäller bl.a. vilka harmoniseringsåtgärder som vidtagits och hur man bör gå vidare med att analysera problemområden där harmonisering kan vara ett sätt att nå framgång. Andra åtgärder som utpekats är in-

formationsinsatser och frivilliga överenskommelser. De operativa instrument som lyfts fram i rapporten är bl.a. standarder, offentlig upphandling (inklusive möjligheten att ställa miljökrav), skatteområdet (miljö- och energiskatter) och miljömärkning.

Bland de framtida prioriteringarna märks särskilt genomförandet av rättsakter, regelverket (avseende förenkling, statsstöd och användningen av anmälningsprocedurerna) samt marknadsorienterade åtgärder (avseende frivilliga överenskommelser, miljöledningssystem och miljöintegrerad produktpolitik).

Rådet för den inre marknaden skall sedan följa upp de indikatorer som identifierats för områdena transport, energi, jordbruk och industri och som är särskilt viktiga områden för den inre marknadens funktion. EG-kommissionen skall under hösten 2000 rapportera till rådet vilka områden som enkelt kan följas upp genom statistik m.m. och därmed inkluderas i resultatavslaget. De områden som kan ge synbara positiva effekter skall prioriteras särskilt. Inför framtiden skall rådet för den inre marknaden även ta in tjänsteområdet i sitt arbete med att integrera hållbar utveckling. Vid Europeiska rådets möte i Helsingfors år 1999 beslutades att en översyn av integreringen skall göras till Europeiska rådets möte i Göteborg år 2001.

I skrivelsen informeras om att EG-kommissionen och medlemsstaterna fortsatte under år 1999 med arbetet att modernisera och effektivisera tillämpningen av konkurrensreglerna för att dels inrikta insatserna på bekämpning av allvarliga överträdelser, dels förbereda EU:s förestående utvidgning.

EG-kommissionen offentliggjorde i april 1999 en vitbok om modernisering av tillämpningen av konkurrensreglerna (KOM/1999/101). I vitboken föreslås att den gällande ordningen, med anmärkningar och prövning av individuella undantag för visst samarbete mellan företag, tas bort och ersätts med ett legalundantag. Klagomål avses få ökad betydelse som grund för ingripanden. En mer aktiv roll för medlemsstaternas konkurrensmyndigheter och domstolar föreslås också vid tillämpningen av EU:s konkurrensregler. Förslaget om decentraliserad tillämpning innebär att de nationella myndigheterna kommer att ta på sig en mer aktiv verkställighetsroll och att EG-kommissionen inriktar sig på principiellt viktiga ärenden eller ärenden av stor betydelse för EU:s inre marknad.

Vid tillämpningen av gemenskapsrättens konkurrensregler har EG-kommissionen en central roll. EG-kommissionen samråder härvid med medlemsstaternas konkurrensvårdande myndigheter. Konkurrensverket mottog under år 1999 drygt 530 nya ärenden från EG-kommissionen inom ramen för nämnda samrådsförfarande. Ett stort antal ärenden rörde samgående mellan företag. Flera av dessa anmälningar om företagskoncentrationer avsåg företag med global verksamhet. I ett antal fall, bl.a. på telekommunikationsområdet, gjorde EG-kommissionen fördjupade undersökningar för att utröna om samgåendet kunde leda till en dominerande ställning på de berörda marknaderna.

Vissa kompletterande uppgifter

Motioner liknande med de här aktuella har tidigare behandlats i samband med näringsutskottets yttrande över EU:s regeringskonferens år 1996 (yttr. 1995/96:NU4y) och i samband med näringsutskottets betänkande om Sverige och den inre marknaden (bet. 1996/97:NU14). Näringsutskottet instämde då i den övergripande prioriteringen från svensk sida att aktivt verka för att säkerställa den inre marknads effektivitet. Utskottet ställde sig också bakom det fortsatta arbetet med att avveckla återstående hinder för en väl fungerande inre marknad.

EG-kommissionen har nyligen presenterat ett meddelande (KOM/2000/104) om hur SLIM-arbetet kan förbättras. Bland annat föreslås att en särskild SLIM-kommitté med deltagare från varje medlemsland inrättas. Denna skulle ha insyn i samtliga SLIM-projekt och på så vis kunna bidra till större öppenhet och kontinuitet i arbetet, t.ex. när det gäller val av områden som kan komma i fråga för en översyn. Förslaget innebär att ett permanent forum inrättas för en kontinuerlig översyn av lagstiftningen.

I meddelandet konstaterar EG-kommissionen vidare att det finns behov av en starkare koppling till nationellt regelförenklingsarbete. Bland annat föreslås att man, för det område som granskas i SLIM, även ser över vilket utrymme som finns för förenklingar av nationell lagstiftning på området. Ett parallellt nationellt SLIM-liknande projekt föreslås kunna genomföras. Vid rådsmötet den 25 maj i år avser rådet anta slutsatser om SLIM-initiativet.

Vad beträffar granskning av ny lagstiftning har, som tidigare nämnts, EG-kommissionen startat pilotprojekt om företagspaneler. En fjärde förfrågning till företagspanelerna skall genomföras under våren 2000. Pilotprojektet skall därefter utvärderas.

I Europeiska rådets slutsatser från Lissabonmötet i mars i år uppmanas EG-kommissionen, rådet och medlemsstaterna bl.a. att anta en strategi för att förenkla regelverket, inbegripet administrativa rutiner på nationell och gemenskapsnivå, liksom åtgärder för ett förbättrat genomförande av direktiv i nationell rätt. Vidare uppmanas EG-kommissionen, rådet och medlemsländerna att inrätta en gynnsam miljö för att starta och utveckla innovativa företag, särskilt små och medelstora företag.

De områden som inte regleras genom gemensamma regler på den inre marknaden omfattas i praktiken av principen om ömsesidigt erkännande. Detta har bl.a. slagits fast genom en omfattande rättspraxis från EG-domstolen. Syftet med principen är att säkerställa en fungerande handel mellan medlemsstaterna för att därmed uppnå de grundläggande principerna för EU-samarbetet, varibland en fungerande och sund konkurrens ingår. Principen innebär att en vara eller tjänst som är lagligen tillverkad eller marknadsförd i en medlemsstat inte får stoppas av en annan medlemsstat. EG-fördraget medger dock att en medlemsstat kan stoppa en vara eller en tjänst med hänsyn till personers och djurs liv och hälsa, allmän säkerhet och moral etc. Den medlemsstat som stoppar varan eller tjänsten måste visa att åtgärden var nödvändig och att åtgärden som vidtagits är avsedd att uppnå skyddshänsynen. Vidare måste åtgärden vara proportionell, dvs. inte inverka mer än nödvändigt på handeln.

Strävandena att genomföra den inre marknaden har medfört en omorientering av arbetet med att harmonisera medlemsstaternas tekniska krav på varor. En ny metod har antagits för harmoniseringen på industrivaruområdet, som innebär att det i direktiv endast kortfattat anges vilka tvingande krav ur hälso-, säkerhets- och miljösynpunkt som måste uppfyllas. Utarbetandet av de tekniska detaljerna överläts på de europeiska standardiseringsorganen. Standarder är frivilliga, men en vara som uppfyller sådan standard förutsätts uppfylla de tvingande kraven.

Den nya harmoniseringsmetoden innebär att marknaderna har öppnats samtidigt som en rimlig säkerhetsnivå uppnåtts utan detaljreglering. Parallellt med de nämnda direktiven enligt den nya metoden gäller dock de äldre direktiven med smalt giltighetsområde och detaljerade krav.

Efter påtryckningar från ett antal europeiska länder samt kritik från EG-kommissionen har den tyska finansministern Hans Eichel nu meddelat att föreskriften i den tyska inkomstskattelagen gällande det tyska avdraget för preliminärskatt vid gränsöverskridande verksamhet, som trädde i kraft den 1 april 1999, har återkallats retroaktivt fr.o.m. samma datum.

Näringsutskottets ställningstagande

Enligt näringsutskottets uppfattning utgör den inre marknaden områden fundamenten i EU-samarbetet. Det är därför positivt att en ny strategi har initierats med föresatsen att öka marknadsintegrationen och effektiviteten i medlemsländerna. En väl fungerande marknad leder till ökad konkurrens, ökat utbud och lägre priser för konsumenterna. Följden blir ekonomisk tillväxt och social utveckling.

I likhet med vad regeringen anför i skrivelsen anser näringsutskottet att Sverige bör ge ett starkt stöd åt det fortsatta arbetet med att modernisera och effektivisera tillämpningen av konkurrensreglerna. Näringsutskottet vill framhålla att det är ytterst viktigt med klara och entydiga regler på detta område för att säkerställa att nödvändiga förutsättningar skapas som gynnar såväl företagsutvecklingen som EU:s konsumenter. Utskottet förutsätter vidare att konkurrenslagstiftningen kommer att bli föremål för en uppföljning inom Regeringskansliet med hänsyn till EG-kommissionens nej till den planerade fusionen mellan Volvo och Scania.

Näringsutskottet finner det lovvärt med det arbete som hittills har genomförts inom ramen för det s.k. SLIM-projektet. Det är också utmärkt att en särskild SLIM-kommitté kommer att inrättas för en kontinuerlig översyn av lagstiftningen. På så vis kan projektet bidra till större öppenhet och kontinuitet i arbetet. Näringsutskottet anser att det även framgent är av stor betydelse att regelförenklingen inom EU ägnas stor uppmärksamhet.

Att inrätta ett nytt gemenskapsorgan i form av en regelrevision – vilket begärs i motion 1999/2000:U503 (m) – riskerar enligt näringsutskottets mening att leda till ytterligare byråkratisering av Europasamarbetet och till en organisatorisk överlappning både i förhållande till EG-kommissionens eget arbete och till Revisionsrättens ansvarsområde. I stället bör det nuvarande arbetet med fördjupade ansträngningar att förenkla regelverket inom ramen för EU:s nuvarande organisation energiskt fullföljas.

Beträffande de här aktuella yrkandena i motionerna 1999/2000:U512 (c) och 1999/2000:U513 (mp) vill näringsutskottet framföra följande. Genom Amsterdamfördraget betonas, som tidigare nämnts, att miljöhänsyn skall integreras i alla gemenskapens politikområden för att en hållbar utveckling skall uppnås. Att begreppet hållbar utveckling införs som en princip i EG-fördraget innebär förbättrade möjligheter att skydda miljön i gemenskapen samtidigt som den inre marknadens funktion bibehålls. Näringsutskottet anser att det är utomordentligt viktigt att försöka uppnå en balans mellan de olika intresseområden som finns för att därmed kunna utveckla och effektivisera den inre marknaden till gagn för Europas befolkning och kommande generationer. Ur svensk synpunkt är det därför glädjande att EU avser att verka för en intensifiering av arbetet med att integrera såväl miljöfrågorna som de sociala frågorna i utformningen och genomförandet av gemenskapens politik och verksamhet.

Beträffande motion 1999/2000:N254 (m) konstaterar utskottet att föreskriften i den tyska skattelagen numera upphävs.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrks de i detta avsnitt behandlade motionsyrkandena.

EU:s handelshinder

Motionen

I motion 1999/2000:U803 (m) framhålls att ett antal länder har svåra bytesbalansunderskott, orsakade av import av konsumtionsvaror och maskiner. De nya marknadsekonomierna är beroende av goda villkor för marknadstillträde. EU:s handelshinder, särskilt vad gäller stål och tekoprodukter, bör därför, enligt motionärerna, avvecklas.

Skrivelsen

I skrivelsen (s. 228 f.) redovisas EU:s tekopolitik, som innebär att importen av textil och kläder begränsas med kvoter mot ett tjugotal exporterande länder. Enligt Uruguayrundans textilavtal (Agreement on Textiles and Clothing, ATC), skall alla länder inom Världshandelsorganisationen (WTO) gradvis avveckla de nu gällande tekorestriktionerna. Dessa skall vara helt avskaffade den 1 januari 2005. Tullarna på tekovaror berörs inte av detta.

Vidare redovisas i skrivelsen ingångna avtal under år 1999. Bland annat kan nämnas avtal med Nepal, Laos, Kambodja, OSS-länderna, Makedonien och Egypten. De besvärliga förhandlingarna med Ukraina resulterade i ett separat tekoavtal. Förhandlingar med Indien om tekohandeln pågår fortfarande.

Vissa kompletterande uppgifter

Som tidigare nämnts skall, enligt Uruguayrundans s.k. ATC-avtal, avvecklingen av alla de nuvarande tekorestriktionerna mellan GATT/WTO-länderna

vara avslutad år 2005. Detta skall ske genom två parallella processer, nämligen

- dels genom att stegvis föra in produkter under GATT/WTO:s normala regler, s.k. integration,
- dels genom gradvisa öknings av kvarvarande kvoter.

Integrationsprocessen innebär att en viss procentuell andel av 1990 års import av de tekoprodukter som ATC-avtalet täcker i fyra steg skall föras in i WTO:s regelverk. Detta regelverk tillåter inte kvantitativa restriktioner riktade enbart mot vissa länder. Avvecklingen skall ske parallellt inom fyra olika varugrupper: garn, tyger, kläder och andra konfektionsvaror. EU och andra importländer väljer själva vilka tekoprodukter inom varje grupp som skall integreras i de olika stegen.

I fas I integrerade EU inga begränsade varor. För fas II, som började gälla år 1998, har EU beslutat att integrera 18 begränsade varor, men kvoterna för dessa var överlag lågt utnyttjade, och för hälften av dem fanns restriktioner mot endast ett land. Beslutet innebär att EU sparar de känsligaste produkterna till de sista avvecklingsstegen, faserna III och IV, som skall genomföras år 2002 respektive 2005. Det sista steget blir också det största och skall omfatta 49 % av den import som skall integreras.

Statsrådet Leif Pagrotsky initierade i början av år 1998 en forskningsrapport, som berör avvecklingen av tekorestriktionerna. Rapporten *The Cost of EU Trade Protection in Textiles and Clothing*, som utarbetats av professor Joseph F. Francois vid Erasmusuniversitetet i Rotterdam samt Dr. Hans-Hinrich Glismann och Dr. Dean Spinanger vid Institute of World Economics i Kiel, redovisades den 31 mars i år. Rapporten visar att konsumenterna i EU-länderna betalar ca 12,7 miljarder euro eller 106,6 miljarder kronor för mycket per år för textil och kläder. Huvuddelen av kostnaderna, 97 %, beror på de kvantitativa textilkvoterna, medan tullar står för resten. Slutsatserna i forskningsrapporten stämmer väl överens med tidigare gjorda studier i denna fråga. Den ligger också i linje med OECD-rapporterna *Open Markets Matter* och *The Benefits of Trade and Investment Liberalisation* från år 1998.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet instämmer i vad som sägs i motion 1999/2000:U803 (m) om vikten av att EU:s handelshinder avvecklas i syfte att vidga världshandeln, särskilt vad gäller teko- och jordbruksprodukter. Näringsutskottet har också noterat att statsrådet Leif Pagrotsky varit mycket aktiv i denna fråga. Enligt näringsutskottets uppfattning finns det anledning att på olika sätt ytterligare uppmärksamma denna fråga för att markera dess betydelse. Ett sätt skulle vara att riksdagen med anledning av det aktuella motionsyrkandet gör ett uttalande till regeringen i saken. Utrikesutskottet bör i sin fortsatta beredning av motionsyrkandet överväga ett sådant tillkännagivande.

Utveckling av förnybara energikällor

Motionerna

I motion 1999/2000:U14 (mp) anføres att EG-kommissionens ovilja eller oförmåga att skapa en tydlig plan för reglering av förnybar energiproduktion är uppseendeväckande och fördröjer arbetet med att minska de icke förnybara energikällornas dominans på energimarknaden. Motionärerna framhåller att den kanske mest avgörande faktorn för en hållbar energiförsörjning, nämligen en minskning av dagens konsumtionsnivåer, inte berörs i skrivelsen. Motionärerna föreslår därför att EU:s åtgärdsprogram för energieffektivisering (SAVE) samt kostnaderna för programmet i fortsättningen skall redovisas i den årliga skrivelsen samt hur mycket av dessa medel som satsas i Sverige.

I motion 1999/2000:U512 (c) framhålls att kärnkraftsreaktorerna i EU bör omfattas av stränga miljökrav. Dessutom bör ett gemensamt program utarbetas för utveckling av kärnkraften i EU:s medlemsstater och i kandidatländerna.

Euratomfördraget bör, menar motionärerna, ersättas av ett program för utveckling av förnybara energikällor och energieffektivisering. Vidare framhålls det att Sverige bör verka för en energipolitisk samverkan, som syftar till en övergång från kärnkraft och fossilbränslen till förnybara och miljövänliga energikällor.

I motion 1999/2000:U513 (mp) betonas att Sverige aktivt och offensivt bör driva att EU:s forskningsprogram vad gäller energifrågor helt inriktas på forskning och utveckling kring förnybara energikällor.

Skrivelsen

I skrivelsen (s. 138 f.) konstateras att EG-fördraget inte har något speciellt avsnitt som handlar om energi. De gemensamma åtgärderna som finns på energiområdet har framför allt utvecklats inom ramen för reglerna om den inre marknaden och på senare tid på basis av unionsfördragets artiklar om transeuropeiska nät (TEN).

I skrivelsen nämns att medlemsstaterna skulle ha genomfört direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för el (96/92/EG) i nationell rätt i februari 1999. Nästan alla medlemsstater kommer att gå längre och snabbare fram med att öppna sina marknader än vad som krävs enligt direktivet. Genomförandet är dock inte det sista steget i arbetet med att skapa en inre marknad för el. Direktivet lägger grunden för avregleringen av 15 nationella elmarknader, men för att åstadkomma en gränsöverskridande marknad för el krävs bl.a. system för handel som är icke-diskriminerande. Hinder mot en gränsöverskridande handel såsom avgifter, standarder, flaskhalsar m.m. har under åren 1998 och 1999 diskuterats i den s.k. Florensprocessen där nationella tillsynsmyndigheter och systemoperatörer m.fl. deltar. Vid energiministrarnas möte i december 1999 antog rådet slutsatser som stöd för EG-kommissionens arbete med genomförandet av den inre marknaden för el. Bland annat skall EG-kommissionen till rådsmötet i maj 2000, om inga bety-

dande framsteg har gjorts på frivillig väg, lämna förslag på reglering eller andra lämpliga åtgärder.

I skrivelsen erinras också om att direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas skall genomföras senast den 10 augusti 2000. Direktivet bygger på samma principer som ligger till grund för elmarknadsdirektivet (tillgång till nätet, ömsesidighet, subsidiaritet och gradvis öppnande av marknaden), men beaktar samtidigt de särskilda villkoren för naturgasmarknaden. Direktivet innehåller gemensamma regler för överföring, distribution, leverans och lagring av naturgas. Vidare fastställs regler för naturgassektorns organisation och funktion, tillträde till marknaden samt drift av systemen.

Vidare nämns i skrivelsen att energiministrarna vid rådsmötet i maj 1999 höll en riktlinjedebatt i avsikt att ge politisk vägledning inför sammanställningen av energiministrarnas andra rapport om en strategi för hållbar utveckling. Strategin skall komplettera aktiviteter på nationell och regional nivå. Energiministrarna understryker att arbetet för hållbar utveckling är en pågående process som ställer krav på kontinuerlig utveckling utifrån de erfarenheter som görs.

I skrivelsen sägs vidare att EG-kommissionen vid rådsmötet i december 1999 presenterade ett förslag till principer för ett framtida ramverk som kan stimulera utvecklingen av förnybara energikällor. Utgångspunkten är att ett framtida ramverk måste balansera två separata mål. Det ena målet är att stimulera en ökad användning av förnybara energikällor i alla medlemsstater, vilket är nödvändigt om åtagandena inom ramen för Kyotoprotokollet skall kunna uppfyllas. Det andra målet är att inkludera den förnybara elproduktionen i den inre marknaden för el. För att nå dessa mål identifieras ett antal åtgärder. EG-kommissionen pekar bl.a. på behovet av regler för anslutning av förnybara energikällor till nätet, att medlemsstaterna måste avskaffa all diskriminering vad gäller de förnybara energikällornas tillträde till den inre marknaden och vikten av att särskilda certifieringssystem inrättas för förnybara energikällor.

Vissa kompletterande uppgifter

Näringsutskottet gjorde följande bedömning av frågan om Sveriges prioritering av utvecklingen av förnybara energikällor i sitt yttrande 1998/99:NU1y till utrikesutskottet över regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen år 1998 (skr. 1998/99:60):

Näringsutskottet gör i grunden samma bedömning som för ett år sedan, nämligen att förutsättningarna för att effektivisera resursinsatserna i syfte att öka användningen av förnybara energikällor och att åstadkomma en bättre energieffektivitet kan vinna väsentliga framsteg under de närmaste åren. Utskottet hänvisar i den delen till sitt yttrande 1997/98:NU4y. Vidare utgår utskottet från att frågor om utredning av förnybar energi kommer att aktualiseras under det svenska ordförandeskapet i EU.

Sveriges linje i EU-arbetet på energiområdet utgår från 1997 års energipolitiska beslut (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12). Genom beslutet har

riktlinjer och finansiella ramar lagts fast för att på kort och lång sikt stödja och främja teknik för effektivare användning av energi och ny elproduktion från förnybara energikällor. Den gemensamma marknaden är betydelsefull vad gäller förstärkning av marknadsnära utvecklingsinsatser. Det är därför angeläget för Sverige att resultat uppnås på gemenskapsnivå. En svensk utgångspunkt i förhandlingsarbetet är att framväxten av förnybara energikällor och energieffektivisering bör stimuleras, genom forskningsinsatser, men också med ekonomiska styrmedel.

I gemenskapens ramprogram för forskning och utveckling finns ett särskilt temaprogram för energi som är inriktat på förnybara energikällor, energieffektivisering och ny ren energiteknik.

Sverige har tillsammans med flera andra medlemsstater i skilda sammanhang efterlyst en samlad bild av gemenskapens verksamhet inom energiområdet. Rådet antog i december 1998 ett formellt beslut om ett flerårigt program för insatser inom energisektorn åren 1998–2002 och därmed sammanhörande åtgärder. Ett av de sex delprogrammen är inriktat på förnybara energikällor (ALTENER). För perioden har finansieringsramen för programmet fastställts till 77 miljoner euro. Ett annat av de sex delprogrammen är inriktat på energieffektivisering (SAVE). För perioden har finansieringsramen för detta program fastställts till 66 miljoner euro.

För år 1999 tilldelades projekt med svenska deltagare 33 % av SAVE-budgeten. Inga svenska ansökningar om regionala energikontor inkom under år 1999. För år 1998 tilldelades projekt med svenska deltagare 20 % av SAVE-budgeten. Därutöver upprättades fyra nya regionala energikontor i Sverige genom SAVE-finansiering.

Näringsutskottets ställningstagande

Som framgår av tidigare redovisning förekommer inom EU ett omfattande samarbete på energiområdet rörande bl.a. energieffektivisering och främjande av förnybara energikällor. Näringsutskottet ser mycket positivt på ett sådant samarbete, dock utan att göra någon koppling till Euratomfördraget. Inte heller finner näringsutskottet någon anledning att enbart prioritera utveckling kring förnybara energikällor inom ramen för forskningssamarbetet. Näringsutskottet gör därför i grunden samma bedömning som för ett år sedan, nämligen att förutsättningarna för att effektivisera resursinsatserna i syfte att öka användningen av förnybara energikällor och att åstadkomma en bättre energieffektivitet kan vinna väsentliga framsteg under de närmaste åren. Utskottet hänvisar i denna del till sitt yttrande 1998/99:NU1y. De aktuella motionsyrkandena avstyrks därmed.

Struktur- och regionalstöd

Motionen

Moderata samlingspartiet anför i motion 1999/2000:U503 att struktur- och regionalstöd bör betraktas som övergångslösningar och inte som permanenta subsidier. Att betala in pengar till EU för att sedan få tillbaka dem i form av

strukturstöd är inte rimligt, menar motionärerna. I stället bör, enligt motionärerna, medlemsavgift och stöd kvittas mot varandra. Nationella stöd måste dock överensstämma med EU:s krav på konkurrensneutralitet. Svaga och eftersatta regioner behöver dock övergångsvis stöd från EU. Stöd till eftersatta regioner bör, enligt motionärerna, i första hand bestå av hjälp att bygga upp och stärka institutioner för en fungerande marknadsekonomi, viss fysisk infrastruktur som inte kan marknadsfinansieras samt hjälp till utbildningsinsatser. Sådana stöd har visat sig framgångsrika i Spanien, Portugal och Irland. I takt med att stödområdet kommer ikapp bör stöden successivt avvecklas. Att fastna i ett bidragsberoende vore, menar motionärerna, djupt olyckligt. Stöden får därför aldrig vara annat än en övergångslösning.

Skrivelsen

I skrivelsen (s. 155 f.) redovisas att den gemensamma regional- och strukturpolitiken är det viktigaste instrumentet för att minska obalanserna och skillnaderna i ekonomisk utveckling mellan regionerna och på så sätt skapa en högre grad av social och ekonomisk sammanhållning inom unionen. Dessutom är minskade regionala skillnader en nödvändighet om alla regioner inom unionen till fullo skall kunna dra nytta av den inre marknaden och andra tillväxtinriktade åtgärder.

Under perioden 1995–1999 har Sverige sammanlagt tagit emot ca 1,4 miljarder euro från strukturfonderna, vilket motsvarar ca 12 miljarder kronor.

Den nya programperioden för strukturfonderna startar år 2000 och pågår t.o.m. år 2006. Rådet beslutade i juni 1999 om de förordningar som skall gälla för den nya programperioden. Antalet målområden skall minska till tre och antalet gemenskapsinitiativ till fyra. Under programperioden kommer Sverige sammanlagt att ta emot ca 2,2 miljarder euro från strukturfonderna, vilket motsvarar ca 19 miljarder kronor.

Vissa kompletterande uppgifter

EU:s strukturstöd, via strukturfonderna, beslutas för vissa perioder. Den förra perioden varade i sex år, åren 1994–1999, och den innevarande perioden varar i sju år, åren 2000–2006. I samband med en ny period görs en bedömning av vilka regioner som är i behov av stöd. Inför den nya perioden förändrades statusen för bl.a. Dublin- och Lissabonregionerna. Dessutom minskade den befolkning inom hela unionen som omfattas av regioner där det kan lämnas strukturstöd.

Näringsutskottets ställningstagande

Formerna för hur stödet skall lämnas har nyligen lagts fast. En eventuell ny metod för att lämna stöd till vissa regioner kan aktualiseras först inför nästa period. Enligt näringsutskottets mening finns det därför inte nu anledning att aktualisera denna fråga. Den aktuella motionen avstyrks därmed i här berörd del.

Per Westerberg

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (m), Barbro Andersson Öhrn (s), Reynoldh Furustrand (s), Lennart Beijer (v), Ola Karlsson (m), Nils-Göran Holmqvist (s), Marie Granlund (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m), Ingegerd Saarinen (mp), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp), Anne Ludvigsson (s), Stefan Hagfeldt (m), Karl Gustav Abrahamsson (s) och Harald Bergström (kd).

Avvikande meningar

1. Den inre marknadens utveckling

Per Westerberg (m), Ola Karlsson (m), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m), Eva Flyborg (fp), Stefan Hagfeldt (m) och Harald Bergström (kd) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om den inre marknadens utveckling bort ha följande lydelse:

Enligt näringsutskottets uppfattning bör Sverige med större kraft än hittills agera mot EG-kommissionen och de enskilda medlemsländerna så att en systematisk genomgång av såväl EU:s eget regelverk som de nationella regelverken kommer till stånd i syfte att undanröja de formella hindren mot en väl fungerande konkurrens på den inre marknaden. Ett sätt att stärka detta vore, anser näringsutskottet med instämmande i vad som föreslås i motion 1999/2000:U503 (m), att inrätta ett nytt gemenskapsorgan, en regelrevision, med uppgift att systematiskt granska både gemensamma och nationella regler. Resultatet av granskningarna bör offentliggöras, och rådet skall därefter ha i uppgift att rekommendera hur bristerna skall åtgärdas. I samband med utvidgning i Central- och Östeuropa är det särskilt viktigt att snedvridande regler och subventioner tas bort.

Näringsutskottet anser vidare att arbetstagarnas trygghet bör styras genom ett rikt utbud av individuella anställningsmöjligheter. För detta krävs en union där företag kan skapas och växa. Genom en fortsatt fördjupning av den inre marknaden och en avreglering av kvarvarande nationella hinder och monopol kommer svårigheterna för företagen att undanröjas.

Enligt näringsutskottets uppfattning missgynnar EG-kommissionens syn på konkurrenslagstiftningen de små medlemsstaternas industrier och konkurrensmöjligheter. Sverige bör ge ett starkt stöd åt det fortsatta arbetet med att modernisera och effektivisera tillämpningen av konkurrensreglerna. Näringsutskottet vill framhålla att det är ytterst viktigt med klara och entydiga regler på detta område för att säkerställa att nödvändiga förutsättningar skapas som gynnar såväl företagsutvecklingen som EU:s konsumenter. Utskottet förutsätter vidare att konkurrenslagstiftningen kommer att bli föremål för en

uppföljning inom Regeringskansliet med hänsyn till EG-kommissionens nej till den planerade fusionen mellan Volvo och Scania.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del. Övriga motionsyrkanden bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida och avstyrks därmed.

2. Den inre marknadens utveckling

Ingegerd Saarinen (mp) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om den inre marknadens utveckling bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet kan konstatera – i likhet med vad som sägs i motion 1999/2000:U513 (mp) och med ledning av den beskrivning som lämnas i årsberättelsen – att EU:s inre marknad är allt annat än fri. För att underlätta konkurrensen harmoniseras och standardiseras varuutbudet. Det innebär att det blir lättare att sälja en och samma produkt inom hela unionen, men det sker till priset av en reducerad mångfald. Utskottet anser att EU:s detaljreglering av varor måste motverkas samtidigt som den inre marknadens mål om fri rörlighet för varor och ohämmad ekonomisk tillväxt ersätts med sociala och miljömässiga mål.

Näringsutskottet menar vidare – i enlighet med vad som anförs i motion 1999/2000:U512 (c) – att principen om ömsesidigt erkännande inte får snedvrida konkurrensen och pressa mer ambitiösa medlemsstater att sänka sina skyddsnivåer.

Med hänvisning till vad som anförts tillstyrker näringsutskottet motionerna 1999/2000:U512 (c) och 1999/2000:U513 (mp) i aktuella delar. Övriga motionsyrkanden bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida och avstyrks därmed.

3. Utveckling av förnybara energikällor

Ingegerd Saarinen (mp) och Åke Sandström (c) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utveckling av förnybara energikällor bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet kan konstatera, i likhet med vad som sägs i motion 1999/2000:U14 (mp), att EG-kommissionen har haft svårigheter när det gäller regleringen av förnybar energiproduktion. EG-kommissionens oförmåga att strukturera en plan för regleringen är uppseendeväckande och fördröjer arbetet ytterligare med att nå en minskning av de icke-förnybara energikällornas dominans på energimarknaden. Näringsutskottet vill framhålla att det inte räcker med att skapa ett stödsystem för förnybara energikällor. Strukturfel som finns inbyggt i marknaden måste också åtgärdas. Stöd till den icke-förnybara energisektorn är t.ex. inte acceptabelt om de uppsatta målen för utsläpp av växthusgaser skall uppnås.

Enligt näringsutskottets uppfattning och i enlighet med vad som anförs i motion 1999/2000:U512 (c) bör EU:s kärnkraftsreaktorer omfattas av stränga miljökrav. Ett gemensamt program bör, enligt näringsutskottet, utformas för avveckling av kärnkraften både i EU:s medlemsstater och i kandidatländerna. Vidare bör Sverige verka för en energipolitisk samverkan, med målsättning-

en att övergå från kärnkraft och fossilbränslen till förnybara och miljövänliga energikällor.

Euratomfördraget bör, enligt näringsutskottet, ersättas av ett program för utveckling av förnybara energikällor och energieffektivitet.

Näringsutskottet anser vidare att elkonsumtionen bör reduceras. Ramprogrammet för energieffektivisering (SAVE) skulle kunna spela en positiv roll i detta arbete. En redogörelse för programmet, liksom kostnaderna härför, bör i fortsättningen finnas med i den årliga redogörelsen.

Näringsutskottet vill också betona, i enlighet med vad som sägs i motion 1999/2000:U513 (mp), att Sverige aktivt och offensivt bör driva frågan om att EU:s energiforskningsprogram skall inriktas på forskning och utveckling kring förnybara energikällor.

Det sagda innebär att näringsutskottet tillstyrker motionerna 1999/2000:U14 (mp), 1999/2000:U512 (c) och 1999/2000:U513 (mp) i här aktuella delar.